

Δίδαγμα πρῶτον τὰ ἦθη κοσμεῖν.

ἔχοντες σώματος εὐεξίαν καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ποσὴν-
(τάτα.

Ζηλοῦσθαι μὴ μόνον ἐπὶ τῇ ἡγεμονίᾳ ἀλλὰ καὶ τῷ
(τρόπῳ θέμει.

ἡγεμονία ἰσὶν ἀληθής τὸ τῶν παθῶν κρατεῖν.
Θεὸν καθέστηκαν ἀρετῇ θέμεθλον καὶ ὕψος.

Ἰκεῖσθαι σπουδάζετε πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς ἀκρίβειαν.

Καλὸν μὲν ἡ ἡγεμονία, ἀγαθὸν δὲ κυρίως ἡ ἀρετὴ.

Λέγειν, ὃ μὴ θέμει καὶ πράττειν ταῦτ' ἐγὼ φημί!

Μαυμάτων ἀρξάντες ἦθη μᾶλλον κοσμήσατε.

Νεμετε πᾶσι τιμὴν τὴν προσήκουσαν, μάλιστα δ'
ἀλλήλοις.

Ξένους εἶσεσθαι δεῖ τοὺς εὐσεβεῖς μὴ φέροντας δόγμα.

Οἷους ἑαυτοὺς ἰνδιδόντες Θεῷ καὶ τοῖς γενήσασσι.

Παρὰ γὰρ Θεῖν πωτίστων οἱ φύντες πέλουσι.

Ρημάτων ἀγαθῶν ἀκούειν καὶ πράξεις ἀγαθὰς
(πράττειν.

Σφραγίς τῶν ἀρετῶν πασῶν ἡ ἀγάπη.

Τοὺς πένητας ἀγαπᾶτε παρὰ Θεοῦ ἡ ἐντολή.

ὑπὸ Θεοῦ εὐεργετούμενοι, τοὺς δευμένους ἀντιπε-
(λαργεῖται.

Φοβεῖσθαι τὸν Κύριον ἀρχῆς σοφίας ὁ σοφὸς φησί.

Χάρις ὑμῖν ἔσται παρὰ Θεοῦ καὶ σοφίας ἔρασθαι.

Ἐὐδὸς οὐχ ὅπως λέγειν, ἀλλ' οὐδ' ἀκούειν χρεῶν.

Ἄσπερ δόξης τυχόντες ἀληθείας γίγνεσθαι οὐδός.

Συντετέθησαν αὐτοὶ οἱ στίχοι παρ'

Ἀζαρίου Τζιγάλα ἐν Σαντορίνῃ ἐν ἔτει

4714 (;) καὶ ὕστερον 4731.

ΠΕΡΙΦΡΑΣΙΣ ΕΝ ΙΣΠΑΝΙΑΙ

(Συνήχεια καὶ τέλος)

Δὲν ἔχομεν βεβαίως τὴν ιδέαν νὰ παρακολουθήσωμεν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν Κ. De Amicis εἰς τὴν περιήγησιν αὐτοῦ. Ἀρκεῖ ἡμῖν ὅτι ποιοῦμεν γνωστὸν ἐν ἰταλικὸν σύγγραμμα μετὰ τὴν ἔνωσιν ἐκδοθὲν, καὶ συνταχθὲν εἰς ὕψος, ὅπερ ἐστὶ μὲν ἰταλικὸν πάντοτε, ἔχει δὲ πῶς νεανικὴν τινα ζωηρότητα καὶ ἐθνικὸν μόρφωμα καὶ εἶδος. Δὲν πρόκειται οὐτε περὶ ἐπιστημονικοῦ ἢ ἄλλου τινὸς ἔργου, ὅπως ἐκφέρωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν οἰανδήποτε γνώμην μας, ἐπιλαμβάνόμενοι ἐμβριθέστερον αὐτοῦ. Ἄν ἐπησχολούμεθα λεπτομερῶς περὶ τὸ προκείμενον βιβλίον, θ' ἀντεγράφομεν βεβαίως αὐτό. Ὁ συγγραφεὺς εἶδε καὶ περιέγραψε μετὰ ζωηρότητος καὶ χάριτος ὅ,τι διήποτε ἐξαιρετικὸν, περίεργον καὶ ἰδιό-

ZAK. ANΘ. ΕΤΟΣ. Β'.

ζον τῇ Ἰσπανίᾳ ἀπὸ τῶν καφφενείων— ἅτινα γέμουσι πάντοτε caballeros con la capa παίζοντας τὸ domino, καὶ πίνοντας ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον σκολάζταν, ἐν ᾗ ἐμβρέχουσι σακχαρόπλαστον τι μαλακώτατον λεγόμενον bollo—μέχρι τῶν ἐξαίσιων ἐκείνων μνημείων, ἅτινα ἡ πίστις ἀνήγειρεν, αἱ τέχναι ἐκαλλώπισαν καὶ ἡ θρησκεία ἡγίασεν, ἂν καὶ τὸν ἱερὸν χαρακτῆρα αὐτῶν ἐνίοτε ἐμόλυναν ἡ δεισιδαιμονία, ἡ ὑπόκρισις [καὶ τὰ αἰσχροῦ παθὴ τὰ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου ἀμαυροῦντα καὶ κατασιχύνοντα.

Ἀρχαῖά τε καὶ νέα ἔθνη παντὸς θρησκευματος καὶ πάσης δοξασίας ἐπροθυμοποιήθησαν πάντοτε νὰ καταστήσωσι τὴν γῆνιν τῆς Θεότητος κατοικίαν τὸ μεγαλοπρεπέστατον, τὸ πολυτελέστατον, τὸ σοβαρώτατον καὶ συνάμα τὸ χαριέστατον ἔργον τῶν χειρῶν αὐτῶν. Ἐχοντες οἱ ἄνθρωποι ἐν τῷ πνεύματι αὐτῶν τὴν ἔμφυτον τῆς Θεότητος ιδέαν, αἰσθάνονται καὶ τὴν ἀνάγκην νὰ ἐξωτερικεύσωσι, κατὰ τὰς ἰδίαις δυνάμεις καὶ τὴν κοινωνικὴν ἀνάπτυξιν αὐτῶν καὶ θέσιν, τὸ ἀκατανόητον, τὸ ἀπέραντον, τὸ ὑπερφυσικὸν αὐτῆς διὰ τοῦ μεγαλείου τῶν τοιούτων τεμενῶν—διὰ τῶν λεπτῶν, ὑψητῶν καὶ ἐναερίων ὀβελίσκων, κωδωνοστασίων καὶ μιναρῶν, διὰ τῶν ὁποίων πειρῶνται νὰ προσεγγίσωσι τὸν ἀπέλαστον οὐρανόν, διὰ δὲ τῆς εὐρύτητος, καὶ τοῦ ὑπερμεγέθους ἡ ἀπειρακρίθμου τῶν στηλῶν—τῶν ποικιλομορφουσῶν ἐντὸς τε καὶ ἐκτὸς αὐτὰ, καὶ εἰκονίζουσῶν τι τὸ μυστηριῶδες καὶ ἀχανές, τὸ ἀφαρπάζον τὴν διάνοιαν καὶ καταπλήσσον τὴν καρδίαν,—ἀσκαγραφήσωσι κἄπως τὴν υπεράνθρωπον καὶ ἄμετρον Δύναμιν, ἧς συναίσθάνονται τὴν πανίσχυρον καὶ ἀκατάληπτον ἐπιρροήν, καὶ εἰς ἣν προσφέρουσιν εἴτε ἐν ἀγάπῃ εἴτε ἐν τρόμῳ καὶ ἐν παντὶ ὁμοίωματι ἀπειρέσιον καὶ παντοειδῆ λατρείαν μέχρις ἐνίοτε τῆς ἀηδυστέρας καὶ σκληροτέρας παραφορᾶς.

‘Ὡς ἀπανταχοῦ τοῦ κόσμου, οὕτω καὶ ἐν Ἰσπανίᾳ ὑπάρχουσιν οὐκ ὀλίγοι τῶν τοιούτων ναῶν. Πᾶσα πόλις ἔχει τὸν ἴδιον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον μεγαλοπρεπῆ καὶ κεκοσμημένον. Ἐν τισι τούτων περιέχονται λίαν παράδοξα, ἐνίοτε δὲ καὶ ἀλλόκοτα ἀντικείμενα. Ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναῷ τῆς Βαρκελώνης, ἐκτὸς τοῦ σώματος τῆς ἀγίας Εὐλαλίας, ὅπερ, καθὰ λέγεται, διατηρεῖται ὡς ἂν ἦτο ζῶν, καὶ τὸ ὁποῖον δὲν δύνανται ἀνθρώπινα ὄμματα ν’ ἀτενίσωσι,—διὸ καὶ ἐπίσκοπός τις, καθὼ τολμήσας νὰ ἀποκαλύψῃ τὸ ἱερὸν τοῦτο λείψανον, ἀπώλεσε παραχρῆμα τὴν ὄρασιν,—λατρεύουσιν ἐσταυρωμένον τινὰ ἐκ χρωματιστοῦ ξύλου, οὗ τινος τὸ σῶμα κλίνει ὀλίγον ἐπὶ μιᾷ τῶν πλευρῶν, διότι, λέγουσιν, εὐρισκόμενος ἐπὶ τινος ἰσπανικῆς νῆος ἐν τῇ μάχῃ τῆς Ναυπάκτου, ἐκάμωθη, καθ’ ὃν τρόπον νῦν ὁρᾶται, ἵνα διαφύγῃ τὴν βολὴν μιᾶς σφαίρας κανονίου διευθυνομένης πρὸς τὴν καρδίαν αὐτοῦ. Ἔτερον ἐσταυρωμένον περιέχει ὁ μητροπολιτικὸς ναὸς τῆς Burgos, τὸ ἐξάκσιον καὶ ἀπέραντον τοῦτο ἀπασῶν τῶν τεχνῶν ἀριστύρημα. Οὐδεὶς δύναται νὰ ἴδῃ τὸ κατὰ πάντα Πικασκενὴν αἰμόρροτον τοῦτο σῶμα χωρὶς νὰ φρικιάσῃ, διότι δὲν εἶναι ἐκ ξύλου, εἶναι ἐκ δέρματος, ἐξ ἀνθρώπινου σώματος ἐκδάρεντος, φέροντος κόμην, ὀφρὺς καὶ γένειον ἀληθῆ, καὶ ἀληθεῖς πληγὰς, αἱματώεντος δὲ ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ἐν Καισαρυγούστῃ (Saragoza) ὁ ἡμέτερος συγγραφεὺς εἶδεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς Nueстра Señora del Pilar τὸ περίφημον ἄγαλμα αὐτῆς, ὅπερ, ὡς λέγουσιν, ὁ ἅγιος Ἰάκωβος πρὸ 49 αἰῶνων ἔθηκεν ἐκεῖ ἐν τινι ναϊδίῳ ὑπ’ αὐτοῦ ἀνεγερθέντι, συμπεριλαμβανομένῳ ἐν τῇ μετὰ ταῦτα οἰκοδομηθείσῃ μεγαλοπρεπεῖ ἐκκλησίᾳ, εἰς ἣν προσέρχεται νυχθημερόν καὶ ἀνελλιπῶς ὁ λαὸς πρὸς παράκλησιν καὶ λατρείαν, καὶ ἐν τῷ στυλοβάτῃ τοῦ ὁποίου, ἐκ τῶν ἀκατακύπτων φιλημάτων, ἐγένετο κρίλω-

μα τοιοῦτον, ὥστε δύναται νὰ εἰσέλθῃ ἀνθρώπινος κεφαλὴ. Τοιουτοτρόπως ἐν τῷ θαυμασίῳ τῆς Κορδούνης ἱεραμίῳ (Gualdquivir) ἐκτίσθη διαταγὴ τοῦ Καλίου Ἀβδεραχμάν, —καὶ οὕτως ἡ ἔκτασις εἶναι τοιαύτη, ὥστε δυσκόλως δύναται τις νὰ διακρίνῃ τὴν ἐκεῖσε ἀδείᾳ Καρόλου τοῦ Ε’ οἰκοδομηθεῖσαν χριστιανικὴν ἐκκλησίαν, —πέραν τοῦ Μιχράβ, ἔνθα ἐφυλάττετο τὸ Κοράνιον, γεγραμμένον διὰ χειρὸς τοῦ Καλίου Ὁσμάν, κεκαλυμμένον διὰ χρυσίου καὶ μαργαριτῶν, καὶ προσηλωμένον ἐπὶ θρανίου ἐξ ἀλόης, τὸ μαρμαρίνον ἑδαφος ἐκοιλώθη ὑπὸ τῶν γονάτων τῶν πιστῶν, οἵτινες ἀνὰ μυριάδας προσήρχοντο ἵνα τελέσωσι γυνυπετεῖς ἐπὶ γύρου· περὶ τὸν ἱερὸν τοῦτον τόπον, ἐν ᾧ παρίστατο τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Περὶέργος σύμπτωσις αὕτη, ὅτι ἡ πίστις εἰς δύο ἀντιθέτους θρησκείας παράγει τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα!

Ὁ κυριώτερος τῆς Σεβίλλης ναὸς, ὅστις εἶναι ὁ μᾶλλον ποικίλος, πλουσιώτερος καὶ εὐρύτερος πάντων, ἐν ᾧ «ἐκκλινόντο κατ’ ἔτος εἴκοσι χιλιάδες λιτρῶν κηροῦ, ἐτελοῦντο καθ’ ἡμέραν ἐπὶ ὀγδοήκοντα θυσιαστηρίων πεντακόσαι λειτουργίαι, καὶ κατηναλίσκοντο διὰ τὴν θυσίαν δεκάκοι χιλιάδες ἐπτακόσαι πεντήκοντα λίτρα οἴνου» ἔχει καὶ τι προνόμιον συνιστάμενον εἰς τὸν λεγόμενον χορὸν de los seises, ὅστις τελεῖται καθ’ ἑσπέραν ἐπὶ ὀκτὼ ἡμέρας ἀπὸ τῆς ἑορτῆς τοῦ Corpus Domini, ὃν οὕτω περιγράφει ὁ ἡμέτερος περιηγητής. «Ἡ ἐκκλησία ἦν σκοτεινὴ, τὸ κυριώτερον θυσιαστήριον μόνον ἦν ὑπερωτισμένον, πλήθος δὲ γονυπετῶν ἡγυναικῶν ἐπλήρου τὸ μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ χοροῦ διάστημα. Ἰερεῖς τινες ἐκάθηντο δεξιόθεν καὶ ἀριστερὸν ἐν τοῦ βωμοῦ ἔμπροσθεν τῆς κλίμακος ἐξετείνετο εὐρὺς τάπητης, δύο σειραὶ παίδων μεταξὺ τῶν ὀκτὼ καὶ ὀδῶδεκα ἐτῶν, φερόντων τὸ ἐνδυμαστικὸν ἰσπανῶν ἵπποτων τοῦ μεσαιῶνος, ἐπιλωτὸς πίλου καὶ λευκὰς πε-

»ρκινημίδας ἦσαν παρατεταγμέναι ἡ
 »μὲν ἀπέναντι τῆς δὲ ἐνώπιον τοῦ θυ-
 »σιαστηρίου. Κατὰ δεδομένον τι νεῦ-
 »μα ἐνὸς τῶν ἱερέων, γλυκεῖα μουσι-
 »κῇ τετραχόρδων διέκοψε τὴν βαθεῖαν
 »τοῦ ναοῦ σιωπὴν, τὰ δὲ δύο τῶν παί-
 »δων τάγματα ἐκινήθησαν ἐν βή-
 »ματι ἀντιχόρου (contraddanza), καὶ
 »ἤρξαντο νὰ διαχωρίζωνται, νὰ συμ-
 »πλέκωνται, νὰ διαλύωνται, νὰ συν-
 »δένωνται πάλιν μετὰ μυρίων χαριεστά-
 »των περιστροφῶν· εἴτα ὁμοθυμαδὸν ἐ-
 »ξεφώνησαν ἐναρμόνιον καὶ τερπνὸν ᾄ-
 »σμα, ἀντηχῆσαν ἐν τῷ σκότει τοῦ
 »ναοῦ ὡς φωνὴ χοροῦ ἀγγέλων· ὀλί-
 »γον δὲ μετὰ ταῦτα συνώδευσαν τὸν
 »χορὸν καὶ τὸ ᾄσμα διὰ τῶν λεγομέ-
 »νων naceherc. Οὐδεμία θρησκευτικὴ
 »τελετὴ μὲ συνεκίνησε τοσοῦτον ὡς
 »αὕτη. Εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκφράσω
 »τὸ ὁποῖον παρήγαγον ἀποτέλεσμα ἐ-
 »κεῖνα τὰ φωνία ὑπὸ τὸν ἀπέραντον θό-
 »λον· ἐκεῖνοι οἱ παιδίσκοι παρὰ τοὺς πό-
 »δας τοῦ ὑπερμεγέθους ἐκείνου βωμοῦ ἐ-
 »κεῖνος ὁ εὐκοσμος καὶ σχεδὸν ταπει-
 »νὸς χορὸς, οἱ παλαιοὶ ἐκεῖνοι ἱμα-
 »τισμοὶ, τὸ κατακλινὲς πλῆθος, καὶ
 »ἡ περίξ σκοτία».

Ἡ ἱστορία τῆς Ἰσπανίας εἶναι ἡ ἱ-
 »στορία μεγάλου ἔθνους. Ἡ σημαία
 αὐτοῦ ἐκυματίζετο ἐφ' ὅλα τὰ μέρη
 τῆς γῆς· ὥστε Κάρολος ὁ Ε' ἔλεγεν ὅτι
 οὐδέποτε ἔδυσεν ὁ ἥλιος δι' αὐτήν. Ἐν-
 »τεῦθεν τὰ θρησκευτικὰ μνημεῖα δὲν
 εἶναι τὰ μόνα ἐνδεκνύοντα τὸ μεγα-
 »λεῖον αὐτῆς· αἱ τῆς τε εἰρήνης καὶ τοῦ
 πολέμου τέχναι ἔχουσι τὰ ἴδια. Ἡ πι-
 »νακοθήκη τῆς Μαδρίτης, ἵνα μὴ μνη-
 »μονεύσωμεν εἰμὴ ταύτης, εἶναι τοι-
 »αύτη, ὥστε, λέγει ὁ ἡμέτερος συγγρα-
 »φεὺς, ἡ κατὰ πρῶτηνφορὰν εἰς αὐτὴν εἰσο-
 »δος ἀποτελεῖ ἐποχὴν ἱστορικὴν εἰς τὴν ζω-
 »ὴν ἐνὸς ἀνθρώπου, ἧς οὗτος αἰσθάνεται τὰ
 ἀποτελέσματα μέχρι θανάτου. «Εἰσῆλ-
 »θον» ἐξακολουθεῖ λέγων, «καὶ ἐξέβαλον
 »τὸν πῖλόν μου, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοήσω.
 »Ἡ καρδία μου ἔπαλλεν ἰσχυρῶς, ἐλα-
 »φοῦντις δὲ δόνησις μὲ διέτρεξεν ἀπὸ

»κεφαλῆς μέχρι ποδῶν. Ἐν τῇ πρώτῃ
 »αἰθούσῃ δὲν ὑπάρχουσιν εἰμὴ μεγά-
 »λαι τινες εἰκονογραφίαι τοῦ Λουκᾶ Ἰορ-
 »δάνου—διέβην πέραν. Ἐν τῇ δευτέρᾳ
 »ἤρχισα νὰ μὴ ἤμαι πλέον ἐγὼ, καὶ ἀν-
 »τί νὰ παρατηρήσω μίαν πρὸς μίαν τὰς
 »εἰκονογραφίας, περιῆλθον δρομάδην τὸ
 »Μουσεῖον. Ἐν ταύτῃ τῇ δευτέρᾳ αἰθούσῃ
 »εἰσὶν οἱ πίνακες τοῦ Goya, τοῦ τε-
 »λευταίου μεγάλου Ἰσπανοῦ ζωγράφου.
 »Ἐν τῇ τρίτῃ, λίαν εὐρεῖα, εἰ-
 »σι τ' ἀριστουργήματα τῶν ἐξοχω-
 »τέρων διδασκάλων. Εἰσερχόμενός τις
 »βλέπει ἀφ' ἐνὸς τὰς παρθένας τοῦ Μουρίλ-
 »λου, ἀφ' ἑτέρου τοὺς ἁγίους τοῦ Ριβέρα,
 »καὶ ὀλίγον περαιτέρω τὰς εἰκόνας τοῦ
 »Βελασκουέζ· ἐν τῷ μέσῳ τῆς αἰθούσης
 »τοὺς πίνακας τοῦ Ῥαφαήλου, τοῦ Μη-
 »χαήλαγγέλου, τοῦ Ἀνδρέου Del Sar-
 »τιο· εἰς τὸ ἄκρον τὸν Τιτιανόν, τὸν
 »Τιντορέτον, Παῦλον τὸν ἐκ Βερόνης,
 »Κορέγγιον, Δομενικόν, Γουτίδον Ῥένην.
 »Στράφητι νῦν καὶ εἰσελθε εἰς μεγά-
 »λην τινα αἶθουσαν πρὸς δεξιάν· εἰς τὸ
 »ἀπέναντι βλέπεις ἄλλους πίνακας τοῦ
 »Ῥαφαήλου, δεξιόθεν καὶ ἀριστερόθεν
 »τὸν Βελασκουέζ, τὸν Τιτιανόν, τὸν
 »Ῥιβέραν· πλησίον τῆς θύρας τοὺς Ῥοῦ-
 »βενς, Vau Dyck τὸν frate Angelico, τὸν
 »Μουρίλλον. Ἐν ἄλλαις αἰθούσαις ὁρᾷς τὴν
 »γαλλικὴν σχολήν· τὸν Πουσόν, Dou-
 »get, Λοραῖνον· ἐν ἑτέραις δυσὶν εὐ-
 »ρυτάταις τοὺς τοίχους κεκαλυμμέ-
 »νους ὑπὸ πινάκων τοῦ Breughel, τοῦ
 »Teniers, τοῦ Tordaens, τοῦ Rubens,
 »τοῦ Dürer, τοῦ Schoen, τοῦ Mengs,
 »τοῦ Rembrandt, τοῦ Bosch· ἐν τρι-
 »σὶν ἑτέραις οὐκ ὀλιγώτερον εὐρείαις, πί-
 »νακας ἀναμείγδην τοῦ Joanes, τοῦ
 »Carbajal, τοῦ Herrera, τοῦ Λουκᾶ
 »Ἰορδάνου, τοῦ Carducci, τοῦ Salvator
 »Rosa, τοῦ Menendez, τοῦ Cano,
 »τοῦ Ribera. Περιφέρεισαι ἐπὶ μίαν ὥ-
 »ραν καὶ δὲν εἶδες τίποτε· ἡ πρώτη
 »ὥρα εἶναι μάχη· τ' ἀριστουργήματα
 »παλαιόους διαφιλονεικούντα πάντα
 »τὴν ψυχὴν σου· ἡ Σύλλησις τοῦ Μου-
 »ρίλλου καλύπτει διὰ χειμάρρου φω-

«τὸς τὸ Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Βαρθολομαίου τοῦ 'Ριθέρα' ὁ ἅγιος Ἰακώβος
 «τοῦ 'Ριθέρα καταθλίβει τὸν ἅγιον Στέφανον τοῦ Ιωάννης' ὁ Κάρολος ὁ Β' τοῦ
 «Τιτιανου κεραινοβολεῖ τὸν Κόμητα
 «Δουκά 'Ολιβάρους τοῦ Βελασκουέζ' ὁ
 «Σπασμὸς τῆς Σικελίας τοῦ 'Ραφαήλου
 «ἄμαυροί ὅλους τοὺς περιστέροντας πί-
 «νακας· οἱ Μέθυσοι τοῦ Βελασκουέζ' τα-
 «ράττουσι διὰ τινος ἀντανακλάσεως
 «θαλαχικῆς χαρᾶς τὰ πρόσωπα τῶν γειτο-
 «νικῶν ἁγίων καὶ περιγέκτων· ὁ 'Ρούθενς
 «καταβάλλει τὸν Βὴν-Δύκ, ὁ Παῦλος
 «ὁ τῆς Βερόνης ὑπερνικᾷ τὸν Τιέπολον,
 «ὁ Γόγιας φονεῖται τὸν Μενδράτσον·
 «ἄλλ' οἱ ἡττώμενοι ἀποζημιοῦνται ἐπὶ
 «ἄλλων κατωτέρων, ἀλλαχοῦ δὲ ἐπιτί-
 «θενται κατὰ τῶν νικητῶν· εἶναι μία ἅ-
 «μιλλα θαυμάτων τῆς τέχνης, ἐν μέσῳ
 «τῆς ὁποίας ἡ ψυχὴ σου ἀνήσυχος τρέ-
 «μει ὡς φλόξ ὑπὸ χιλιῶν πνοῶν τα-
 «ρασσομένη, ἡ δὲ καρδίᾳ σου ἐκχέεται
 «εἰς αἶσθημα ἐπάρσεως ἐπὶ τῇ ἰσχύϊ
 «τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος.»

Ἡ ὀπλοθήκη εἶναι μίξ τῶν ὡ-
 ραιοτέρων τοῦ κόσμου. «Ὀλόκληρος στρα-
 «τὸς ἵππέων κεκαλυμμένων ὑπὸ σιδήρου,
 «κρατούντων τὸ ξίφος εἰς τὴν πυγμὴν,
 «τὴν λόγχην εἰς τὴν δορατοθήκην, ἀστρα-
 «πτόντων, φοβερῶν, ἐπιπίπτουσι κατὰ
 «αὐτοκράτορας, βασιλεῶν, δουκῶν
 «κεκλεισμένων ἐντὸς τῶν λαμπροτέρων
 «ὀπλισμῶν ἐξελθόντων ἀπὸ τῆς χει-
 «ρὸς τοῦ ἀνθρώπου, ἐφ' ὧν ἐκ δέκα
 «καὶ ὀκτὼ ὑπερμεγέθων παραθύρων ἐκ-
 «χέεται χεῖμαρρος φωτὸς, ἀντανα-
 «κλῶντος μαρφυγίαν ἀστραπῶν, σπινθή-
 «ρων καίχρωμάτων, ἀλλοιοῦσαν τὴν ὁ-
 «ρασιν. Οἱ τοῖχοι εἰσὶν ἐπικεκαλυμ-
 «μένοι ὑπὸ θωράκων, κρανῶν, τῶζων, πυ-
 «ροβόλων, ξιφῶν, δοράτων, ἵπποδρο-
 «μικῶν λογχῶν, ἐτέρων τοιούτων γι-
 «γαντιαίων ἐκτεινομένων ἀπὸ τοῦ ἐδά-
 «φους μέχρι τοῦ θόλου, μεγίστων κον-
 «τοπουριζίων· ἀπὸ δὲ τοῦ θόλου κρέ-
 «μανται σημαῖαι πάντων τῶν στρα-
 «τῶν τοῦ κόσμου, τράπαια τῆς Νεου-

«πάκειου, τοῦ ἁγίου Κουϊντίνου, τοῦ
 «πολέμου τῆς ἀνεξαρτησίας, τῶν πολέ-
 «μων τῆς Ἀφρικῆς, τῆς Κούδας, τοῦ
 «Μεξικίου· εἰς ὅλα τὰ μέρη ἀφρονία ἐν-
 «δόξων σημαιῶν, ἐπιφανῶν ὅπλων,
 «θαυμαστῶν τεχνιτῶν ἔργων, εἰκονο-
 «γραφιδῶν, πικρασμῶν, ἀθανάτων ὀνο-
 «μάτων . . . οἱ ὀπλισμοὶ Φιλίππου τοῦ
 «Β', Καρόλου τοῦ Ε', τοῦ Ἑμμανουὴλ
 «Φιλίβέρτου, τοῦ Χριστοφόρου Κολόμ-
 «βου . . . μεταξὺ τῶν ἱππικῶν ὀπλι-
 «σμῶν, ἀγάλματα ἐνδεδυμένα φαντα-
 «στικὰς στολὰς ἀμερικανῶν, ἀφρικα-
 «νῶν, σινῶν, κεκοσμημένα διὰ πτερῶν
 «καὶ κωδωνίσκων, μὲ τόξα καὶ φαρέ-
 «τρας, φοικτὰ πολεμικὰ προσωπεῖα·
 «μανδρίνιοι ἱματισμοὶ συνυφασμένοι
 «χρυσῷ καὶ μετάλλῳ . . . ἐπὶ τῶν τοί-
 «χων οἱ ὀπλισμοὶ τοῦ Μαρκεσί-
 «ου τῆς Πασκάρας, τοῦ ποιητοῦ
 «Γαρτσιλάσου τῆς Βέγας, τοῦ Μαρ-
 «κεσίου τῆς Santa Cruz, τοῦ Ἰωάν-
 «νου Φριδερίκου τοῦ Μεγαλοψύχου,
 «δουκὸς τῆς Σαζωνίας· μεταξὺ δὲ
 «τούτων σημαῖαι ἀραβικαί, περσι-
 «καί, μαυρούσαι. Ἐν ταῖς ὑαλί-
 «αις . . . τὸ ξίφος τοῦ Πρίγκηπος
 «τοῦ Κονδῆ, τῆς Ἰσαβέλλας τῆς
 «Καθολικῆς, Φιλίππου τοῦ Β', τοῦ
 «Φερδινάνδου Κόρτες, τοῦ Κόμη-
 «τος Δουκὸς τοῦ Ὀλιβάρους, τοῦ Ἰω-
 «άννου τῆς Αὐστρίας, τοῦ Κονσάδου
 «τῆς Κορδοῦνης, τοῦ Πισάρου, τοῦ Σιδ,
 «καὶ κατωτέρω τὸ κράνος τοῦ Βαβίλ,
 «βασιλεῶς τῆς Γρενάδας, ἡ ἀσπίς
 «Φραγκίσκου τοῦ Α', τὸ μαχικὸν θρα-
 «σινίον Καρόλου τοῦ Ε' . . . ἐν μιᾷ
 «γωνίᾳ . . . τρόπαιον τῶν Ὀθωμα-
 «νικῶν στρατῶν, μικρὰ κράνη λιθο-
 «κόλλητα, πετρυνστήρες, ἐπὶ χρυσοῖ
 «ἀνάβολοι, περιλαίμια αἰχμαλώτων,
 «ἐγχειρίδια, σπάθαι ἐν κολεῶς ἐκ
 «μεταξοπτίλου, μὲ χρυσὰς στεφά-
 «νας κεκνημέναις, μεμαργαρισ-
 «μέναις· ἐν ἑτέρᾳ ἀναθηματικῇ στέ-
 «φανοι, σταυροὶ καὶ περιδέραια γόθων
 «ἡγεμόνων . . . ἀλλαχοῦ ὄρμιοι ἐκ κο-
 «χλιοκελύφων, ὀρειχάλκινοι καπνοσί-

•οριγγες, ξύλινα ξόανα, καλάμινοι
•αύλοι, κοσμήματα ἐκ ποδῶν ἐντόμων,
•πεπλωμένα ἐκ φύλλων φοινίκης, φύλ-
•λα ἐπιγεγραμμένα, βέλη δεδηλητη-
•ριασμένα, πελέκεις δημίων, ἀπανταχοῦ
•δὲ ἐφίππια βασιλέων, ὀπλιτικά φά-
•ρη, πυρόφεις, ἱστορικά τύμπανα, μα-
•σχαλιστήρες, ἐπιγραφαὶ, μνημεῖα καὶ
•εἰκόνας ὅλων τῶν ἐπαχῶν καὶ ὅλων
•τῶν τόπων ἀπὸ τῶν καθόδων τῶν
•Γότθων μέχρι τῆς μάχης τῆς Τετου-
•άν, ἀπὸ τοῦ Μεξικοῦ ἄχρι τῆς Κί-
•νας· ἐμπορεῖον θησαυρῶν, ἀριστουργη-
•μάτων, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἀποχωρεῖ
•τις συγκεκλιμένος, τεθορυβημένος, ἀ-
•σπληνηκῶς, ἵνα ἀναλάβῃ ὡς ἐξ ὀνεί-
•ρου, μὲ τὴν μνήμην κεκμηκυῖαν καὶ
•συγκεχυμένην.»

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον περιγράφει
καὶ τὸ ναυτικὸν Μουσεῖον, «ἐνθα αἰ-
•σθάνεται τις βαθύτερον ἢ ἐν οἰκωδῇ ποτε
•ἄλλῳ τόπῳ τὴν παρθενικὴν αὔραν τῆς
•ἡγίας· Ἀμερικῆς καὶ τὴν μυστηριώδη
•προυσίαν τοῦ Κολόμβου.» Καὶ ἐδῶ
ἐν διαφόροις αἰθούσαις καὶ δωμάτια βλέ-
•πει τις «εἰκόνας ταραττούσας τὴν καρ-
•δίαν, διότι δὲν εὐρίσκεται τις ἐν
•Εὐρώπῃ οὔτε ἐν τῷ παρόντι αἰῶνι,
•ἀλλὰ ἐν τῇ Ἀμερικῇ τοῦ δεκάτου
•πέμπτου. Ἰψήλῳν τρόπιον ὅπλων
•ληφθέντων ἀπὸ τῶν ἐντοπίων τῶν ἀνα-
•καλυφθεισῶν γαιῶν, ἀσπίδες ἐκ θη-
•ρεῖων δερμάτων, καλάμινα ἀκόντια
•μὲ πετρωτὰς γλυφίδας, ξύλινα σπά-
•θια ἐντὸς λυγίνων θηκῶν, ἔχουσαι τὴν
•λαβὴν κεκοσμημένην διὰ μακρῶν καὶ
•εὐστρυχωμένων τριχῶν, ῥόπαλα, δόρατα,
•ὑπερμέγεθεις κορύναι, μεγάλα ξίφη ὁ-
•δοντωτὰ ὡς πρίων, μέγιστα σιγήπτρα,
•γιγαντιαῖαι φαρέτραι, ἱματισμοὶ ἐκ τρι-
•χῶν πίθηκος, φάσγανα βασιλέων καὶ
•δημίων, ὅπλα τῶν ἀγρίων τῆς Κού-
•βας, τοῦ Μεξικοῦ, τῆς νέας Καλη-
•δονίας, τῶν Καρολίνων, τῶν ἀπωτέρων
•νήσων τοῦ Εἰρηνικοῦ, μελανὰ, ἀλλό-
•κοτα, φοικωδῆ . . . ἐδῶ ἡ εἰκὼν τοῦ
•Κολόμβου, ἐκεῖ τοῦ Πιτσάρου, κατω-
•τέρω τοῦ Φερδινάνδου Κόρτες . . .

•Χάρτης τῆς Ἀμερικῆς τοῦ Gio-
•vanni de la Casa . . . ἐν τεμάχιον
•τοῦ δίνδρου ὅρ' ὁ ἀνεπαύθη ὁ κα-α-
•κτητῆς τοῦ Μεξικοῦ ἐν τῇ περιφήμῳ
•notte triste . . . ἐν ἀγγεῖον κατεσκευ-
•ασμένον ἐκ τοῦ κορμού τοῦ δένδρου,
•παρὰ τῷ ὁποίῳ ἀπεβίωσεν ὁ περικλεῆς
•θαλασσοπόρος Κούκ . . . ἀπομιμή-
•σεις διαφόρων πλοίων τῶν ἀγρίων . . .
•ἡ εἰκὼν τῶν τριῶν πλοίων τοῦ Κο-
•λόμβου Nina, Pinta e Santa Maria . .
•τὰ μνημεῖα τῆς μάχης τοῦ Τραφαλ-
•γάρ . . . ἔτετρα ἐνδοξὰ μνημεῖα, στό-
•λοι λιθερινίδων, κελύτων, φρεγατῶν,
•πλοίων ὅλων τῶν θαλασσῶν καὶ ὁ-
•λων τῶν αἰώνων, ἐξωπλισμένων, ση-
•μαιστολιστῶν, ἐφοδιασμένων, ὡς ἂν
•μὴ περιεμενον ἡτὸν ἄνεμον ὅπως ἀνα-
•χωρήσῃ καὶ διασπαρῶσιν εἰς τὸν
•κόσμον . . . πλήθος ναυτικῶν μηχαν-
•ων, ἐργαλείων, ὅπλων, ζωγραφιδῶν πα-
•ριστανουσῶν ὅλας τὰς ναυτικὰς ἐπιχει-
•ρήσεις τοῦ ἰσπανικοῦ λαοῦ. Ἐξερρό-
•μενός τις ἐκ τοῦ ναυτικοῦ μουσείου,
•γομίζει ὅτι ἐπ' ἀνέροχεται ἐκ τινος περιο-
•δείας περὶ τὸ κόσμον· πόσον τις ἔζη-
•σε κατὰ τὴν διάρκειαν ἐκείνην τῶν ὁ-
•λίγων ὥρων!»

Ἦθελήσαμεν νὰ μεταφέρωμεν ἐνταῦθα
τὰ τεμάχια ταῦτα, ἂν καὶ ἡ μεταφοράς
ἀνταποκρίνηται δυσκόλως πρὸς τὸ πρω-
τότυπον, ἵνα δώσωμεν δεῖγμά τι τῆς ζω-
ηρότητος, τῆς γλαφυρότητος καὶ τῆς χά-
ριτος τοῦ ὅφους τοῦ συγγραφέως, ὅστις
δὲν εἶναι μόνον τοιοῦτος, ἀλλὰ καὶ πλή-
ρης αἰσθαντικότητος καὶ περιπαθείας.
Ἐνθυμεῖται συχνάκις τὴν πιτρίδα του,
τὴν μητέρα του—ἐνθουσιᾷ καὶ ἀ-
φαρπάζεται ἐπὶ τῇ θέᾳ τῶν ἀριστουρ-
γημάτων τῆς τέχνης, τῶν καλλονῶν
καὶ τῶν δραμάτων τῆς φύσεως καὶ
τῶν μνημείων τοῦ μεγαλείου τοῦ ἔθνους
—συγκινεῖται καὶ ἀναφλέγεται ἐπὶ
τῇ ὡραιότητι καὶ τῇ χάριτι τῶν γυναι-
κῶν, λυπεῖται ὅταν ἀφίγη νέους φίλους,
νέας γνωριμίας, νέους τόπους. Δι-
αβάζων τὸ στενὸν τῆς Γιβραλτάρης γρά-
ρει πρὸς τὴν μητέρα του . . . «Εἴμαι

ἐντὸς τοῦ πλοίου Guadaira—ἔχων
 »πρὸς τὰ νότια τὸν Ὁκεανόν, καὶ
 »ἀπέναντι τὴν Μεσόγειον, ἀριστερόθεν
 »τὴν Εὐρώπην καὶ δεξιόθεν τὴν Ἀ-
 »φρικὴν. Βλέπω ἐκείθεν τὴν κορυφὴν
 »τῆς Ταρίφας, καὶ πρὸς τὰ δεξιὰ τὰ
 »ὄρη τῆς ἀφρικανικῆς ἀκτῆς· συγκεχυ-
 »μένως πως, ὡς τεφρόν νεφρὸς, βλέπω
 »τὴν Τσέουταν· βλέπω περαιτέρω, ὡς
 »λευκὴν κηλίδα, τὴν Τέγγιδα, καὶ κατ'
 »εὐθείαν τοῦ πλοίου τὸν σκόπελον τῆς Γι-
 »βραλτάρης· ἡ θάλασσα εἶναι ἡρεμὸς ὡς
 »λίμνη καὶ ὁ οὐρανὸς ῥοδόχρους καὶ χρυσο-
 »λαμπής.—Τὸ πᾶν εἶναι σίθριον, ὡ-
 »ραῖον καὶ μεγαλοπρεπές, ἐγὼ δὲ αἰσθά-
 »νομαι ἐν τῷ νῷ ἀνεξήγητόν τινα καὶ
 »γλυκυτάτην σύγχυσιν μεγάλων ἰδεῶν,
 »αἵτινες, ἂν ἦτο δυνατόν νὰ ἐξωτερι-
 »κευθῶσι διὰ λόγων, φαίνεται μοι ὅτι
 »ἤθελον καταλήξει εἰς χαρμύσινον δέη-
 »σιν ἀρχομένην καὶ περατουμένην
 »διὰ τοῦ ὀνόματός σου». Καὶ ἀλλαχοῦ·
 »τί πράττει ἡ μήτηρ μου τὴν στιγμήν
 »ταύτην;! Ἄν ἦτο ἐδῶ! » Παρατηρῶν τὰ
 »ἐν τῷ μητροπολιτικῷ ναφί τῆς Bur-
 »gos ἀριστοτεχνήματα, τὰ πλεῖστα ἐξελ-
 »θόντα ἐκ τῶν χειρῶν τῶν μεγαλητέρων
 »καλλιτεχνῶν, λέγει· «Ἐδοκίμασα κα-
 »τὰ πρώτην φορὰν καὶ καθ' ὅλην αὐτοῦ
 »τὴν ἰσχὺν τὸ αἰσθημα τῆς εὐγνωμο-
 »σύνης, ἣν ὀφείλομεν εἰς τοὺς μεγάλους
 »τεχνίτας τοὺς ἀποκαταστήσαντας σε-
 »βαστὸν καὶ ἀγαπητὸν εἰς τὸν κό-
 »σμον τὸ ὄνομα τῆς Ἰταλίας· ἐννόησα
 »κατὰ πρώτην φορὰν ὅτι δὲν εἶναι οὐ-
 »τοι μόνον λαμπруνήρες, ἀλλ' εὐερ-
 »γέται τῆς πατρίδος των... καὶ αὐ-
 »τῶν τῶν ἀμείρων τοῦ αἰσθήματος
 »τοῦ ὥραίου... διότι τοῦλάχιστον
 »χαίρει εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς ψυχῆς του,
 »ὅταν τις, ἔστω καὶ ἰεροσκευοφύλαξ,
 »αὐτῷ ὑπομειδῇ λέγοντι· ἐγεννήθην ἐν
 »Ἰταλίᾳ. Περιγράφων δὲ τὴν πόλιν τῶν
 »τῶν Γαδεῖρων, προσθέτει· «καὶ μετὰ
 »ταῦτα ἐκκινῶν εἰκόνιόν τι γυναι-
 »κὸς, εἶτα δὲ ἐκκλίσκα τοὺς ὀφθαλμοὺς,
 »καὶ ὠνειρεύθην τὴν Ἰταλίαν». Μετὰ
 »τριῶν μηνῶν διχμονὴν ἐν Μαρδρίτῃ, ἦλθεν

ἡ ἡμέρα τῆς ἀναχωρήσεως· ἀλλὰ ἐκπλήτ-
 τεταί πῶς παρήλθον τοσοῦτον ταχέως,
 πῶς θ' ἀποχωρισθῇ τῶν γνωρίμων του.
 «Τρεῖς μῆνες» ἀνακράζει· παρήλθον
 «ἤδη τρεῖς μῆνες; δὲν ὑπῆρξεν ὄνειρον;
 «Καὶ ὅμως ναί, εἶναι ταῦτό ὡς νὰ
 «ὠνειρεύθην! Δὲν θὰ ἴδω ἴσως πλέον
 «τὴν καλὴν μου οἰκοδεσποιναν, πλέον
 «τὸ κορίδιον τοῦ κ. Σααβέδρου, πλέον
 «τὸ γλυκὺ καὶ γαλήνιον πρόσωπον τοῦ
 «Γουέρρα, πλέον τοὺς φίλους τοῦ καφτε-
 «νείου Fornos, πλέον, πλέον! Γινώσκω
 «ὅτι δὲν θὰ δυνηθῶ νὰ ἐπιστρέψω! Καὶ
 «λοιπὸν... ὕγιαίνετε, φίλοι! ὕγιαίνετε,
 «Μαρδρίτῃ! ὕγιαίνετε μικρόν μου δωμά-
 «τιον τοῦ δρόμου τῆς Ἀλδονάσης!—
 «Μοὶ φαίνεται ὅτι τὴν στιγμήν ταύτην
 «σπαράσσεται μία ἰς τῆς καρδίας μου,
 «καὶ αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκην νὰ κρύψω
 «τὸ πρόσωπόν μου.»

Ἐνταῦθα τερματίζομεν τὴν δια-
 τριβὴν ταύτην χωρὶς νὰ ποιήσωμεν
 λόγον οὔτε περὶ τοῦ Ἑσκουριάλ, οὔτε
 περὶ τῆς Ἀλὰμβρας, οὔτε περὶ ἄλλων τῆς
 Ἰσπανίας ἀξιοπεριέργων, ἅπερ διηγεῖται
 καὶ διαγράφει θαυμασίως ὁ ἡμέτερος
 συγγραφεὺς, διότι, ὡς εἵπομεν, ἠθελήσα-
 μεν μόνον νὰ ποιήσωμεν γνωστὸν αὐ-
 τὸν, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ περιγράψωμεν τὴν
 Ἰσπανίαν, ἥτις ἄλλως τε εἶναι εἰς πάν-
 τας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον γνω-
 στή.

K. M.

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΙΣ

ΤΗΣ ΗΛΕΥΘΕΡΩΜΕΝΗΣ ΠΕΡΟΥΣΑΛΗΝ
 ΥΠΟ Ι. ΤΥΠΑΛΛΟΥ

Ἐὰν ἡ ἀδελφὴ Κεραλληνία δικαίως
 σεμνύνεται ἅτε γεννήσασα ἕνα τῶν ἐπι-
 φανεστάτων τῆς νέας Ἑλλάδος ποιητῶν,
 τὸν Ἰούλιον Τυπάλδον, ἡ Ζάκυνθος
 πρὸ πολλοῦ ἐπολιτογράφησεν αὐτὸν
 ἐν τινι βίβλῳ, ἐπισημοτέρᾳ καὶ πανδη-